

Årsrapport 2012

SOCIALNÄMNDEN

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I ”årsrapporter” för nämnder och ”granskningspromemorior” för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Större fördjupade granskningar som sker under året publiceras löpande som ”revisionsrapporter”.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN
Revisionskontoret
www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 D, 1 tr
Postadress: 105 35 Stockholm
Telefon: 08-508 29 000
Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN

SID 1 (1)
DNR 3541-46/2013
2013-03-13

Till
Socialnämnden

Revisorerna för socialnämnden har avslutat revisionen av nämndens verksamhet under år 2012. Kopia på den revisionsberättelse som överlämnas till kommunfullmäktige bifogas.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för socialnämnden.

Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från nämnden senast 2013-06-30.

Stockholm den 13 mars 2013

På revisorernas vägnar

Bosse Ringholm
Ordförande

Karin Meding
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer sammantaget att socialnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2012 har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Nämnden når dock endast delvis målet om att företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa. Vidare bedöms att nämnden har nått sina mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Sammanfattningsvis redovisar nämnden ett nettoöverskott jämfört med budget om 12,4 mnkr före resultatöverföringar. Efter ombudgetering och avsättning till resultatfond är nämndens utfall jämfört med budget ett överskott om 4,7 mnkr. Den enskilt största budgetavvikelsen finns inom verksamhetsområdet omstrukturering som redovisar ett överskott om 10,7 mnkr. Medel för omstrukturering och oförutsedda utgifter har bl.a. använts för insatser för hemlösa EU-medborgare och uppgradering av journalsystem.

Intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Bedömningen grundas på nämndens genomförda interna kontroller som omfattar både intern- och verksamhetsrevision samt de granskningar som revisionskontoret genomfört under året.

Vissa brister har dock noterats vad gäller nämndens uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning, hanteringen av avgifter för personer som omfattas av LSS samt nämndens hantering av anställdas bisysslor.

Bokslut och räkenskaper

Revisionskontoret bedömer att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Rapportförteckning

Årsrapport 2012 för socialnämnden (nr 26 mars 2013)

Samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende barn och unga med psykisk ohälsa (nr 2 februari 2013)

Uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning (nr 8 november 2012)

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

2 (2)
2013-03-13

Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas (nr 4 september 2012)

Innehåll	Sid
1 Årets granskning	1
2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
2.1 Ekonomiskt resultat	2
2.2 Verksamhetens resultat.....	3
3 Intern kontroll	7
4 Bokslut och räkenskaper	14

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Revisionskontorets bedömningskriterier
<i>Bilaga 2</i>	Revisionsrapporter under perioden april 2012-mars 2013

I Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av socialnämndens verksamhet avseende år 2012.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

Ansvarig för granskningen av nämndens verksamhet har varit Thomas Bonell.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

En förteckning över stadsrevisionens samtliga revisionsrapporter under perioden april 2012 – mars 2013 redovisas i *bilaga 2*.

2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Sammantaget bedöms att socialnämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vissa brister har noterats vad gäller nämndens interna kontroll.

2.1 Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2012:

Mnkr	Budget 2012	B o k s l u t 2 0 1 2			Budget- avvikelse 2011
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 130,2	1 092,4	37,8	3,3 %	19,2
Intäkter	427,5	402,2	-25,3	-5,9 %	-16,0
Verksamhetens nettokostnader	702,7	690,2	12,5	1,8 %	3,2
Avskrivningar	0,0	0,1	-0,1	0,0 %	0,0
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Driftbudgetens nettokostnader	702,7	690,3	12,4	1,8 %	3,2
Justerat netto, efter resultatöverföringar		690,6	12,1	1,7 %	3,9
Investeringsplan					
Utgifter	1,7	1,4	0,3	17,6 %	1,7
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Nettoutgifter	1,7	1,4	0,3	17,6 %	1,7

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 12,4 kr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

Kostnaderna för årets verksamhet blev ca 1 092 mnkr, vilket är ca 38 mnkr lägre än nämndens budget. Nämndens intäkter blev ca 402 mnkr, vilket är ca 25 mnkr lägre än budgeterat. Delar av nämndens budgetavvikelse har en redovisningsteknisk förklaring, som innebär att nämndens interna köp- och säljverksamhet budgeteras och bokförs på två skilda sätt. De förvaltningsinterna affärerna har under året uppgått till ca 199 mnkr.

De största avvikelserna finns inom verksamhetsområdena omstrukturering, hemlöshet och missbruk och stadsövergripande frågor. Den enskilt största budgetavvikelsen finns inom verksamhetsområdet omstrukturering som redovisar ett överskott om 10,7 mnkr. Enligt nämndens redovisning beror avvikelserna på att medel för omstrukturering och oförutsedda utgifter bl.a. använts för insatser för hemlösa EU-medborgare och uppgradering av journalsystem. Dessa kostnader redovisas i de verksamhetsområden de uppstår i och överskottet kompenserar uppkomna överskridanden inom övriga verksamhetsområden.

Verksamhetsområdet hemlöshet och missbruk redovisar ett överskott om 4,5 mnkr. Enligt nämndens redovisning beror överskottet på ej förbrukade medel för projekt Botorg om 2,9 mnkr.

Verksamhetsområdet stadsövergripande sociala frågor redovisar ett överskott om 3,8 mnkr. Avvikelsen beror enligt nämndens redovisning främst på att medel för Barnahus inte disponerats under året och ej förbrukade medel för projekt SkolFam.

Nämndens nettoöverskott efter resultatöverföringar uppgår till 12,1 mnkr. Under året har nämnden haft två resultatenheter, tillståndsenheten och lokalplanerarna samt en intraprenad, Duvnäs föräldrastöd. Vid utgången av år 2012 redovisar resultatenheter och intraprenaden ett samlat överskott om 0,9 mnkr, varav 0,4 mnkr förs till resultatfonden.

Nämnden begär att 7,4 mnkr ombudgeteras till 2013 för projekten SkolFam och Botorg. Efter avsättning till resultatfond och ombudgetering är nämndens utfall jämfört med budget ett överskott om 4,7 mnkr.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

Revisionskontoret bedömer att nämnden under år 2012 har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten. Nämnden når dock endast delvis målet om att företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa. Vidare bedöms att nämnden har nått sina mål och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Nämnden har utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål tagit fram 20 egna mål för sina verksamhetsområden. Av dessa bedömer nämnden att 19 helt uppfylls och ett uppfylls delvis.

Revisionskontorets granskning visar att det finns ett tillfredsställande underlag i redovisningen till indikatorernas utfall.

Kommunfullmäktiges särskilda uppdrag

Kommunfullmäktige har under år 2012 behandlat ett ärende om riktlinjer för handläggning av budget- och skuldrådgivning som inneburit att nämnden fått i

uppdrag att utreda och ta fram förslag på kompletterande riktlinjer för hur överflyttning av ärenden mellan stadsdelsnämnder ska genomföras.

Revisionskontoret bedömer att nämnden arbetar med fullmäktiges uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Efterlevnad av lagar, föreskrifter och riktlinjer

Socialstyrelsen har under år 2012 genomfört flera tillsyner av bl.a. hem för vård och boende (HVB) för barn och unga samt akut- och korttidsboende. Sammantaget visar tillsynerna att verksamheterna i huvudsak uppfyller lagstiftningen i de delar tillsynerna avsett.

I några tillsyner har Socialstyrelsen dock framfört att nämnden bl.a. ska säkerställa att personal och ledning har den kunskap som krävs för att tillämpa lag samt föreskrift i enlighet med Lex Sarah bestämmelse. Nämnden har i sitt svar till Socialstyrelsen vidtagit åtgärder med anledning av tillsynerna.

Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas

Revisionskontoret har granskat om kommunstyrelsen och nämnderna i sin styrning och uppföljning av verksamheterna har beaktat barnkonventionen och den nationella strategin för att stärka barnets rättigheter på ett tillfredsställande sätt (rapport 2012:4). Granskningen har omfattat kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och socialnämnden samt stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen.

Granskningen har visat att det saknas en tydlig struktur för hur arbetet med barnkonventionen och barnets rättigheter ska bedrivas och följas upp i staden. Det finns inget generellt beslut om barnkonventionen och barnets rättigheter och det finns ingen tydlig styrning via stadens budget.

Inom socialtjänsten finns en tydlig styrning utifrån stadens riktlinjer för att säkerställa att barnets rättigheter genomsyrar arbets- och beslutsprocesserna. De mål och indikatorer som finns i stadens budget för socialtjänsten är ofta svagt kopplade till barnkonventionen och barnets rättigheter. Däremot finns det mål och indikatorer för personer med funktionsnedsättning, som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och barnkonventionens artiklar för barn med funktionsnedsättning. Inom stadens socialtjänst används olika systematiska bedömningsinstrument som genom sin användning bidrar till att säkerställa att barnperspektivet beaktas. Det finns flera viktiga utvecklingsområden inom socialtjänsten när t.ex. barn blir berörda vid

insatser som ges vuxna. Socialnämnden rekommenderas säkerställa att alla riktlinjer genomsyras av barnkonventionens grundläggande principer.

Socialnämnden har den 27 november 2012 lämnat ett yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att arbetet med att stärka barns rättigheter är en viktig och angelägen fråga. I budget 2013 har alla nämnder fått i uppdrag att beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Socialnämnden kommer att säkerställa att riktlinjerna följer barnkonventionens grundläggande principer.

Samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende barn och unga med psykisk ohälsa

Revisionskontoret har med hjälp av konsult genomfört en granskning av samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende barn och unga med psykisk ohälsa (rapport 2013:2). Syftet med granskningen har varit att bedöma om det finns en ändamålsenlig samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting för att skapa effektivitet i arbetet med barn och unga med psykisk ohälsa. De kommunala verksamheter som ingått i granskningen är socialtjänst och elevhälsan. Intervjuer har också skett med verksamheter inom landstinget, d.v.s. Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och Habiliteringen.

Förutsättningar för en god och stabil samverkan utgörs av styrning, struktur och samsyn. Granskningen visar att det finns tydliga signaler i styrdokument och planer som påtalar vikten av att samverka samt målet för samverkan, men det saknas rutiner och handlingsplaner på praktisk nivå.

Uppdragen för respektive aktör är relativt väl definierade men det finns områden med otydlighet, främst vad gäller vilka som ansvarar för de som inte är i behov av den specialiserade psykiatriska vården, d.v.s. första linjens vård. Det finns gråzoner på områden som medför en risk att barn och unga ”hamnar mellan stolarna”. De intervjuade lyfter bland annat fram hemmasittare och ungdomar med antisocialt och kriminellt beteende.

Det finns ingen tydlig definition av psykisk ohälsa, men det finns en samsyn kring problemen och adekvata åtgärder. Däremot brister det i samsynen kring vem som ska göra vad. Det område som visar på den största otydligheten i samsyn och samverkan är neuropsykiatriska utredningar.

Samverkansforum finns och där diskuteras ofta problem och utvecklingsbehov, men det brister i handling. Det finns ett avvikelshanteringssystem för hantering

av avvikelser gällande samverkan som administreras av KSL (Kommunförbundet Stockholms län). Systemet används i ringa omfattning.

Sammanfattningsvis kan revisionskontoret konstatera att det finns brister i samverkan som kan påverka effektiviteten i samverkan kring barn och unga med psykisk ohälsa. Utifrån granskningens resultat rekommenderas nämnden ta initiativ till att utredningsprocessen vid remittering till Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) beskrivs och standardiseras. Vidare bör staden i dialog med landstinget ta ställning till vilken roll de kommunala resurserna ska ha när det gäller första linjens vård. Avvikelsehanteringen bör förbättras för att på ett systematiskt sätt utveckla samverkan.

Vräkningsförebyggande insatser

Revisionskontoret har genomfört en granskning av om nämndernas vräkningsförebyggande arbete bedrivs i linje med kommunfullmäktiges intentioner i budget 2012. Granskningen har innefattat en bedömning av om socialnämnden erbjuder stöd och samordning till stadsdelsnämnderna i det vräkningsförebyggande arbetet.

Revisionskontoret bedömer att nämndens stöd till stadsdelsnämnderna är tillfredsställande. Med nämndens rapport "Vräkningsförebyggande arbete i Stockholms stad" (Socialnämnden 2011-02-17 § 11) som underlag har socialförvaltningen genomfört seminarier om vräkningsprocessen för personal inom stadsdelsförvaltningarna. Vidare har förvaltningen arbetat fram informationsmaterial med information om vad stadsdelsförvaltningens socialtjänst kan bistå med. Förvaltningen har även tagit fram ett förslag till en manual för socialtjänstens handläggning av vräkningar.

Granskning av ensamkommande barn och ungdomar

Revisionskontoret har genomfört en granskning av handläggningen vid mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. I granskningen har ingått att bedöma om det finns system och rutiner som stöd för handläggningen och en tillräcklig kontroll av verksamheten. I granskningen har socialnämnden och Kungsholmens stadsdelsnämnd ingått.

Behovet av stöd, utbildning och information om mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar är stort enligt vad revisionskontoret har erfarenhet från genomförda intervjuer. Nämnden rekommenderas därför att ge ett löpande stöd till handläggarna på stadsdelsförvaltningarna, t.ex. i form av nätverks träffar. I detta forum skulle sedan t.ex. tillämpningsanvisningar och behov av förändringar i IT-systemet kunna diskuteras.

Fullmäktige har 2011 antagit riktlinjer för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Enligt de intervjuade har dessa bidragit till att handläggningen blivit mer rättsäker. Numera tillämpas principen ”En väg in”. Alla ankomstbarn respektive de barn som anvisas från Migrationsverket går genom socialjouren, som i sin tur vidarebefordrar ärendet till ansvarig stadsdelsförvaltning.

Sammanfattningsvis bedöms att socialnämnden ytterligare bör utveckla stadens riktlinjer och komplettera dem med ett avsnitt som tydliggör handläggningen för ett s.k. ankomstbarn. Vidare rekommenderas att nämnden genomför en uppföljning av hur stadens riktlinjer för ensamkommande barn och ungdomar tillämpas.

3 Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och medarbetare. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontroll har varit tillräcklig. Vissa brister har noterats vad gäller nämndens uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning, hanteringen av avgifter för personer som omfattas av LSS samt nämndens hantering av anställdas bisysslor.

Nämndens lednings- och styrdokument

Revisionskontoret har granskat nämndens verksamhetsplan för år 2012 och bedömer att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver.

Nämnden har fastställt totalt 20 egna mål som knyter an till fullmäktiges mål och delvis till fullmäktiges indikatorer. För de egna målen har nämnden tagit fram ett antal indikatorer. Revisionskontoret konstaterar att det finns behov av indikatorer när det egna målet inte är konkret eller har en svag koppling till fullmäktiges mål.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens verksamhetsplan i huvudsak är ett tydligt styrdokument som kan utvecklas genom att fler indikatorer tas fram som stöder styrningen och uppföljningen av verksamheten.

Nämndens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Det finns dokumenterade rutiner finns för hur nämndens mål och indikatorer ska följas upp. I samband med uppföljningarna upprättas bl.a. interna anvisningar med tillhörande bilagor där det framgår hur och när uppföljningen ska göras samt vem som är ansvarig.

I enlighet med stadens anvisningar tillämpar nämnden en uppföljnings- och rapporteringsmodell med två tertialrapporter och ett antal månadsrapporter. Månadsrapporterna är skriftliga och innehåller uppföljning av nämndens ekonomi med helårsprognoser samt viss verksamhetsredovisning, t.ex. prestations- och volymuppgifter. Tertialrapporterna har ett bredare innehåll och beskriver vid sidan om det ekonomiska resultatet även de olika verksamheternas utveckling. I tertialrapporterna lämnas fördjupade helårsprognoser för nämndens ekonomi och verksamheter.

Nämnden har under hösten 2012 utvecklat styrningen genom att s.k. styrkort tagits fram för ett antal enheter inom socialtjänstavdelningen. Styrkortet tillämpas som underlag för uppföljningen med fokus på områdena ekonomi, verksamhet och processer. Arbetet med styrkort är integrerat i stadens ILS (integrerade lednings- och styrsystem). Nämnden planerar att under år 2013 ta fram styrkort för samtliga enheter inom socialtjänstavdelningen.

Verksamhetsberättelsen är ett viktigt underlag för både fullmäktiges och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll. Revisionskontorets uppfattning är att nämndens verksamhetsberättelse bör utvecklas så att den på ett mer samlat och tydligt sätt ger svar på frågan om nämnden har nått fullmäktiges mål. Detta ställer i sin tur krav på att nämndens mål blir mer mätbara och att de förses med ett ökat antal indikatorer för att underlätta uppföljning och utvärdering av verksamhetens utveckling. Nämnden bör överväga att lyfta upp vissa mått och enhetsindikatorer som finns inom enheterna till nämndens övergripande verksamhetsplan.

Det finns förhållandevis detaljerade beskrivningar av utfallet för nämndens egna verksamheter med jämförelser med föregående år. Revisionskontoret konstaterar, i likhet med föregående årsrapport, att antalet anmälningar, barnavårdsärenden och placeringar inom socialjouren ökat och att det fanns behov av att analysera orsakerna till dessa ökningar. Det noteras i anslutningen till granskningen av verksamhetsberättelsen att det pågår ett arbete med kvalitetssäkra socialjourens statistik.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens verksamhetsberättelse ger en i huvudsak tillräcklig information om de olika verksamheterna.

Nämnden har lämnat följande ekonomiska prognoser under året:

Mnkr	Tertial- rapport 1 2012	Tertial- rapport 2 2012	Bokslut 2012	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1075,0	1131,3	1092,4	38,9	3,4 %
Intäkter	395,6	442,4	402,2	-40,2	-9,1 %
Verksamhetens nettokostnader	679,4	688,9	690,2	-1,3	-0,2 %
Avskrivningar	0,0	0,0	0,1	-0,1	
Internräntor	0,0	0,0	0,0	0,0	
Driftbudgetens nettokostnader	679,4	688,9	690,3	-1,4	-0,2 %
Justerat netto, efter resultatöverföringar		689,1	690,6	-1,5	-0,2 %
Investeringsplan					
Utgifter	1,7	0,6	1,4	-0,8	-133 %
Inkomster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Nettoutgifter	1,7	0,6	1,4	-0,8	-133 %

Sammanställningen visar att prognossäkerheten i nämndens tertialrapporter har varit god under året.

Nämndens system för intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att nämnden har ett tillfredsställande system för intern kontroll och en plan för internkontroll.

Nämnden har ett aktuellt dokumenterat system för intern kontroll. I samband med verksamhetsplan 2012 fastställde nämnden en internkontrollplan. Denna bygger på nämndens genomförda risk- och väsentlighetsanalys som omfattar dels indikatorerna i det integrerade lednings- och styrningssystemet (ILS) och dels nämndens verksamheter och processer. Revisionskontoret bedömer att dokumentationen av risk- och väsentlighetsanalysen är tillfredsställande. Som en del av den interna kontrollen genomför nämnden årligen internrevision och verksamhetsrevision.

Internrevisionen ska säkerställa att stadens och förvaltningens riktlinjer, regler och anvisningar följs. Internrevisionen genomförs med tonvikt framför allt på rutiner inom de ekonomiska och personaladministrativa områdena. Syftet är att

stämma av att den interna kontrollen fungerar inom alla områden och på alla verksamheter genom att besöka ett urval verksamheter varje år.

Syftet med verksamhetsrevisionen är att bedöma hur arbetet vid den granskade verksamheten bidrar till stadens måluppfyllelse. I granskningen ingår att stämma av hur verksamheten beskriver uppdrag, mål, prestationer, arbetssätt m.m. samt hur uppföljningen görs. Även prioriterade frågor, kvalitet och relation mellan plan och rapportering granskas. Syftet med verksamhetsrevisionen är också att bilda sig en uppfattning om verksamheten.

Resultatet av intern- och verksamhetsrevisionen har avrapporterats till nämnden i verksamhetsberättelsen. Årets internrevision har inte visat några allvarliga fel eller brister. De brister som uppmärksammats visar på behovet av en översyn av nämndens regler och rutinbeskrivningar.

Verksamhetsrevisionen under år 2012 har inte helt genomförts enligt plan. Av tolv planerade granskningar har totalt nio granskningar genomförts. Resultatet av granskningarna visar överlag på ett tillfredsställande resultat. Inga allvarliga brister har upptäckts men en del påpekande om förbättringsmöjligheter har gjorts.

Uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning

Revisionskontoret har genomfört en granskning med syfte att bedöma om nämnderna följer upp att externa utförare bedriver en verksamhet i enlighet med avtal m.m. på ett tillfredsställande sätt (rapport 2012:8).

Granskningen har avgränsats till LSS-insatserna bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet och har omfattat socialnämnden och de stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör och Skarpnäck.

Granskningen visar att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna vid avtalshanteringen. Socialnämnden ansvarar för de upphandlingar som sker enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) och stadsdelsnämnderna som ansvarar för de upphandlingar som sker enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).

Socialnämnden tillämnar sedan september 2011 en uppföljningsmodell som innebär att ansvaret för delar av uppföljningen har delegerats ut till stadsdelsförvaltningarna. Det finns dock behov av tillämpningsanvisningar för att säkerställa att uppföljningen sker på ett likartat sätt. Nämnden bör även överväga att öka antalet uppföljningar av daglig verksamhet.

Socialnämnden bör utveckla uppföljningen av LOV-avtalen så att den även omfattar en kontroll mot beställningen för att säkerställa en systematisk uppföljning och kvalitetssäkring av insatser och bistånd för personer med funktionsnedsättning. Det underlag som används vid uppföljning av ledning och personal bör ses över för att socialnämnden ska kunna försäkra sig om att utföraren följer det som anges i avtalet.

Nämnden har den 12 december 2012 lämnat ett särskilt yttrande över rapporten. Av yttrandet framgår att nämnden i stort instämmer i revisionskontorets synpunkter. Förvaltningen ska ta revisionens rekommendation om att överväga antalet uppföljningar för daglig verksamhet inom LSS i beaktande inför kommande uppföljningsplan. Under år 2013 kommer både uppföljningsunderlag och avtal revideras samt nya tillämpningsanvisningar för uppföljningsunderlagen tas fram. För att utveckla kontrollerna så att den även omfattar en kontroll mot beställningen framhålls en systematisk användning av bedömningsinstrumentet DUR FH vid utredningar av insatser.

Avgifter LSS

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om avgifter för personer som omfattas av LSS hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till fullmäktiges beslut och socialförvaltningens tillämpningsanvisningar.

Granskningen visar bl.a. att kraven på utförarrapporteringen inte är klarlagd i LOV-avtalet. Utföraren kan antingen ansluta sig till verksamhetssystemet och rapportera i detta eller rapportera till handläggaren som sedan utförarrapporterar. Det är upp till varje stadsdelsnämnd och i vissa fall handläggare att utforma rutiner för utförarrapportering när utföraren inte är ansluten till Paraplyet. Vidare saknas ett integrerat IT-stöd för delar i avgiftshandläggningen. Kostavgiften för korttidsfamilj måste hanteras manuellt för att kunna tillämpas.

Den samlade bedömningen av avgiftshanteringsprocessen är att den inte är effektiv. I första hand för att den är administrativt krävande samtidigt som den inte i tillräcklig grad säkerställer att tillämpningsanvisningarna följs. Det finns en risk att det tillämpade avgiftssystemet inte i alla avseende garanterar en likabehandling och att staden i praktiken inte fullt ut får in avgifter i enlighet med tillämpningsanvisningarna.

Nämnden rekommenderas att tydliggöra kraven på utförarrapportering i förfrågningsunderlaget till LOV-upphandlingen av daglig verksamhet och korttidsvistelse. Vidare bör nämnden säkerställa att utförare inom daglig verksamhet erbjuder måltider i enlighet med kravet i avtalet.

Korttidstillsyn

Korttidstillsyn (KTT) är en LSS-insats, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, som kan beviljas skolungdom över 12 år med funktionsnedsättning då föräldrarna förvärvsarbetar.

Stadsrevisionen har genomfört en granskning av korttidstillsyn enligt LSS vid fyra stadsdelsnämnder. Syftet med granskningen har varit att bedöma om stadsdelsnämnderna lever upp till lagstiftningens krav och stadens riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS och om upphandling och om uppföljningen av avtalen med utförare är tillräcklig. Granskningen har bl.a. visat att nämndernas arbete kan förenklas, bland annat genom framtagande av en stadsgemensam avtalsmall för KTT och ett tydligare klagörande av vem som ansvarar för att följa upp utförarens verksamhet.

Revisionskontoret rekommenderar socialnämnden att förtydliga innehåll och kvalitet för KTT-verksamheten i stadens riktlinjer för handläggning av insatser enligt LSS. För närvarande omfattas inte KTT-verksamheten av LOV, lag om valfrihetssystem, eller något ramavtal vilket har inneburit att nämnderna har anlitat utförare genom direktupphandling. Under år 2013 kommer kommunfullmäktige ta ställning till ett förslag om att KTT ska införas i stadens valfrihetssystem enligt LOV. Om inget beslut fattas anser revisionskontoret att det finns skäl för socialnämnden att överväga om en ramupphandling för KTT-verksamhet ska genomföras. Revisionskontoret ser även behovet av att socialnämnden tar fram ett gemensamt stöd till nämnderna avseende kvalitetskrav gemensam avtalsmall, uppföljning av avtal och kvalitet i utförarnas verksamhet.

Granskning av bisysslor

Revisionskontoret har granskat nämndens hantering av anställdas bisysslor i syfte att bedöma om det finns rutiner som ger ett tillräckligt skydd mot innehav av otillåtna bisysslor bland personalen.

Nämndens policy för bisysslor och rutiner för hur de anställda ska redovisa bisysslor finns tillgängliga på intranätet. De anställda ska årligen fylla i en blankett och ange om de har eller inte har bisyssla. Om bisyssla föreligger ska blanketten förvaras i den anställdes personalakt, annars förvaras den i respektive chefs pärm. Granskningen har visat att det saknas en överblick inom förvaltningen över hur många anställda som har bisyssla och vilka bisysslor det finns, eftersom de inkomna blanketterna sorteras in direkt i personalakterna.

Inom ramen för förvaltningens interna kontroll genomförs besök hos ett antal enhetschefer, där bland annat frågor om anställdas bisysslor ingår. Frågorna är

dock helt inriktade på om blanketten begärts in, när det gjordes och om chefen har uppgift om sina anställda. Kontrollerna har hittills inte omfattat någon verifiering, men förvaltningen har för avsikt att i fortsättningen begära det.

Av nämndens delegationsordning framgår att förbud mot utövande av bisyssla beslutas av förvaltningschef. Granskningen visar att delegationsordningen behöver kompletteras med hänvisning även till Lagen om offentlig anställning (LOA) § 7.

Revisionskontorets har i sökning, i offentliga register och internet av ett urval enheter och yrkeskategorier, funnit engagemang i företag för totalt 39 anställda. Av dessa har 12 inte anmält bisyssla, 9 har anmält bisyssla men det som uppgivits överensstämmer inte helt med vad som framgår i offentliga register. Revisionskontoret har överlämnat uppgifterna till förvaltningen för bedömning och åtgärd. I de fall bisyssla anmäls behöver den anställde oftast bättre än vad som efterfrågas på blanketten beskriva innehållet i bisysslan, för att arbetsgivaren ska kunna bedöma om den ska tillåtas eller ej. Vidare framgår det oftast inte hur omfattade bisysslan är och när den utövas.

Revisionskontorets samlade bedömning är att nämnden inte har en helt tillräcklig intern kontroll avseende bisysslor. Nämnden bör säkerställa att det finns en överblick över vilka bisysslor som förekommer inom förvaltningen för att underlätta uppföljning och kontroll av bisysslor. Vidare bör nämndens delegationsordning avseende förbud mot utövande av bisyssla justeras till att även omfatta bisysslor enligt LOA.

Nämnden rekommenderas att stärka informationen till förvaltningens anställda om att offentligt anställda inte får ha bisysslor som kan rubba allmänhetens förtroende för deras opartiskhet eller myndighetens anseende. Vidare behöver de anställda ytterligare informeras om att de ska, när arbetsgivaren så begär, anmäla bisyssla och lämna de uppgifter som arbetsgivaren behöver för att kunna göra en bedömning av om bisysslan strider mot bestämmelserna i AB och LOA.

Granskning av överföring av känslig information

Revisionskontoret har granskat om socialnämnden och dess individskott har en korrekt hantering av e-post som skickas till och inkommer till ledamöterna. Stadens revisorer har tidigare särskilt framhållit att JO:s uttalande angående hanteringen av elektronisk post ställd till ledamöter är av särskilt intresse och bör beaktas av kommunstyrelsen och stadens nämnder (revisionsrapport 2010:07). Granskningen har avgränsats till ordförande och vice ordförande i nämnden och individskottet.

Resultatet av granskningen visar att ordförande/vice ordförande i nämnden har e-postadress som är knuten till staden, dvs. en adress med ändelsen stockholm.se. Inom individutskottet har dock varken ordförande eller vice ordförande en till staden knuten e-postadress. Nämndens och individutskottets ledamöters e-postadresser är tillgängliga på stadens hemsida.

Förvaltningen skickar inte känslig information (känsliga personuppgifter eller sekretessbelagda uppgifter) med e-post till ledamöterna.

Det är inte klarlagt hur ordförande/vice ordförande i nämnden/individutskottet överför e-post till förvaltningen som ska diareföras eftersom sådan kommunikation enligt förvaltningen inte förekommer. Detsamma gäller i de fall e-posten innehåller känsliga personuppgifter eller sekretess. Granskningen visar att det inte finns dokumenterade rutiner för denna hantering. Nämndens ledamöter har fått information/utbildning om hur e-post ska hanteras.

Det kan förekomma att ledamöterna i nämnden och individutskottet får e-post som överförs till förvaltningen. Om e-posten innehåller sekretessbelagd information är kravet på diareföring enligt lagstiftningen ovillkorlig. Det är samtidigt inte tillåtet att vidarebefordra sådan e-post till förvaltningen för diareföring, såvida inte e-posten vidarebefordras krypterat. Granskningen har visat att krypteringsskydd saknas, såvida inte stadens e-postadress används. Risk finns att sekretessbelagd information inte hanteras på ett säkert sätt.

Revisionskontoret bedömer att det är angeläget att ordförande och vice ordförande i individutskottet alltid använder en e-postadress som är knuten till staden i sina kontakter med medborgarna i rollen som nämndledamot. När det gäller övriga ledamöter i socialnämnden bör även de använda en e-postadress som är knuten till staden.

4 Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Granskningen visar att det råder en god ordning i underlagen till bokslutet och posterna i allt väsentligt är väl dokumenterade.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande.

Bilaga I

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten 2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och 3 Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/</i>	
<i>Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas
<i>tillräcklig</i>	omgående

För avsnitt 4 Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Bilaga 2

Revisionsrapporter under perioden april 2012 – mars 2013

Samtliga rapporter finns tillgängliga på www.stockholm.se/revision

- 2012:3** Skolelevers ogiltiga frånvaro
- 2012:4** Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas
- 2012:5** Bygglov
- 2012:6** Tryggheten i stadens parker
- 2012:7** Planering av kommunal service i stadsutvecklingsområden
- 2012:8** Uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning
- 2012:9** Stadens trafiksäkerhetsprogram
- 2012:10** Uppföljningsgranskning av stadens upphandlingsverksamhet
- 2012:11** Granskning av e-tjänstprogrammet
- 2013:1** Internkontroll i entreprenader och byggprojekt
- 2013:2** Samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende barn och unga med psykisk ohälsa
- 2013:3** Grundskolans arbete med elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen
- 2013:4** Beslutsprocesser och underlag inför införandet av gemensam IT-service, GS- IT
- 2013:5** Avvikelsehantering inom äldreomsorgen